

Muu kulttuurpirrōs da -ä'rbb

Tååimteei: Marita Aikio, Unni Länsman, Miina Seurujärvi,
Jaakko Tuominen da Anna Väänänen

Kuâsttjös da kärttös: Ninni Kairisalo

Čoođteei: Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura rō.

Kaikkien kaupunki! Osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja kestäviää

tiloja -ha'jkkōs

Ölmstâ'ttemee'kk: 2021

Čoođteei dommpäi'kk: He'lssen

ISBN: 978-952-69633-4-1

Kaikkien kaupunki! Osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja kestäviää
tiloja -ha'jkkō'sse (2019–2021) leäp vuäžjam veä'kkvuõđ
mätt'tös- da kulttuurministeriast.

**KAIKKIEŃ
KAUPUNKI!**

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Saamelaistalouksen koulutuskeskus
Sámi oahpahusguovddáš
Saámi mättäättäkskuavdáš
Sáa'm ſkooulitemkõöskôs

SÁMEDIGGI
SÁMITIGGE
SÄÄ'MTE'GG
SAAMELAISKÄRÄJÄT

SIIDA
SAAMELAISMUSEO | LUONTOKESKUS

Ouddsaakk

Muu kulttuurpirrös da -ä'rbb lij mätt'tem-materiaal, koon tävtössän lij pu'htted mätt'töötjid kuästtjemnalla sämmlaž kulttuurää'rbs da jee'resnallšem kulttuurpirrōzzid di miölid kie'ssed tōid. Mätt'tem-materiaal ha'rjjtöözz nähnee päärnai da nuõri fi'ttjöözz kulttuurlaž määngnallšemvuödâst, pue'ree kulttuurpirrōzz lookkâmsilttöözz da tue'rjee mätt'töötji kulttuuridentiteet raajsmoõvvmõöž.

Mättmateriaal ânn se'st 6 jee'res veiddsös ha'rjjtöözz sämmlaž kulttuurää'rbs da kulttuurpirrōzz fi'ttjummša da mättjummša. Ha'rjjtöözz pe'stte õõut le'be kuei't (45–90 min) mättčâss vee'rd le'be lie obb pee'i'v tee'mmpeei'v. Mätt'tem-materiaal vuäitt ââ'nned jee'resnallšem mätt'temjooukivui'm da tōid vuei'tet hie'lkeld suåvted vue'ssen ouddpeâmmle'be kiöllpie'sstoi'mmjummša.

Ha'rjjtöözzin kôskksaž sââ'jest lie mätt'töödi jii'jjes kiõčclâ'sttem-maai'lm, vuâmmšõözz di määngpeällsaž digisilttöözz. Ha'rjjtöözzi tue'jjummša leät va'lljääm mõõntööllâm-da toi'mmjemnaa'lid, kook tue'rjee ee'ttemvuâdâsäz mättjummuž da mätt'tummuž klasslõõnj åalgpeä'lnn. Ha'rjjtöözzid vuei'tet öhtteed digitaal'laž čâåudõözzid âânnmõš da nähnee nää'i't mätt'töötji medialookkâmsilttöözz ta'rkkstõölee'l ouddmiärkkân nee'ttest käunn'jam teätkääivaid da arkiivid di tue'jjeel tuejjöözzid jee'resnallšem digitaal'laž tuâjjneävvaivui'm.

Tuäivvap, što mättmateriaal jaâ'dat nu'tt peâmmjid ko mätt'töötjid čiñlmõõvvâd da äjšmed jie'lli, raa'jid râstldeei da määnghämmisaž kulttuurää'rbb- da kulttuurpirrōspeâmmast.

Anna Väänänen, Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura
Jaakko Tuominen, Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura
Marita Aikio, Sää'mte'gä, škooults- da mättmateriaalkoontâr
Miina Seurujärvi, Sää'mte'gä, škooults- da mättmateriaalkoontâr
Unni Länsman, Sää'm škooultemkõöskös

Sä'mmlaž kulttuurä'rbb da kulttuurpirrōs

► EIJA OJANLATVA, SÄÄ'M-MUSEO SIIDA

Kulttuurä'rbb lij mõõnnämää'i'jest a'rbbjum auna nsallaš le'be aunnsâ'ttem nää'l le'be ää'sš, kook muštle oummi äärvin, åskkmõõžin, nää'lin le'be teåðain. Tõt pirräått mi'jjid juõ'kk pää'i'kest: luåttkue'stlmin da arkeolooglaž paai'kin leša še siidin da gåårdin. Tõt lij maaddârpuärrsin mättjum tääid da mainnâz, le'be veärr, ko'st tu'kk'ee, jie'llikaart, koid kiöččâp di keerjalažvuött, čeäppôs da moštmiârk.

Kulttuurpirrōs âann se'st jee'resnallšem da jee'resâkksaž kue'stelm, rajum pirrōzz da

arkeolooglaž kulttuurä'rbb. Tõt lij mij pirrōzzâst kuâsttjam kiøj oummi toi'mmjummšest da vuârrvaikktõõzzâst luâðain ouddhistoorlaž ää'i'jest ânn'jõzää'i' räjja.

Sä'mmlaž kulttuurpirrōzzâst kulttuurpirrōzz neelljad, kuest'te'mes eleme'ntt, lij ä'rbbvuôdlaž teâtt, kåå'tt âann se'st paai'kid le'be vuu'did öhttneei teâð, mâ'te mainnâz, pâi'kknõõm, juõig, livđe da leeu'd. Sä'mmlaž ä'rbbvuôdlaž teâtt lij serddam njäämlânji puõlvvõõggâst nobba çue'ttee'jji ää'i'. Tõt âann se'st teâð vuu'di âannmõõzzâst da

Lookkâmvijkk!

Päivi Magga, Eija Ojanlatva

(2015) *Eallî biras – Jie'lli pirrōs:
sä'mmlaž kulttuurpirrōsprogramm*

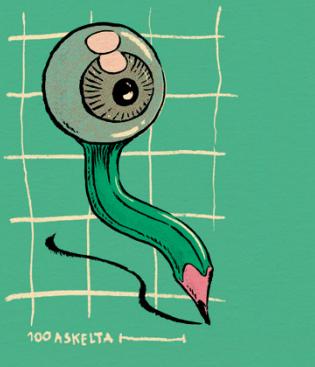
historiast, mâ'te pââ'ss paai'kin, soogg
kue'ttsõõ'jin, le'be jââ'ttemkäinain da
šiõgg šee'llempaaikin. Jee'resnallšem
kulttuurtuâggõõzzâst puättam
oummid sä'mmlaž kulttuurkue'stelm ij
pâi vie'ltkani ävvan, ko su'st ij leäkku
kue'stirma öhttnnee ä'rbbvuõdlaž
teât le'be son ij silttâd tu'tkkeed
kue'stimest kuâsttjeei, ei'ddvââ
aiccum tåbddmiârkid oummi
toi'mmjumm'est.

Ä'rbbvuõdlaž kulttuurkue'stelm
meä'rtõõlât kue'stlimen, ko'st
kuâsttje oummi kiój le'be vaaitôs.
Tõn sââ'jest kue'stelm, koozz lie

jäänmõsân vaaitam luâd prose'e'ss
meä'rtõõlât luâttkue'stlimen.

Sä'mmlaž kulttuurkue'stelm lij
ouddâl mâ'te pääccam luâttkue'stelm
da kulttuurkue'stelm kõ'skke, ko
ä'rbbvuõdlaž sä'mmlaž jie'llemnää'il
lij kuââdam pirrōsse occanj kiöjid.

Luâdin leät jeällam tää'ssteäddast.
Pirrõõzz ta'rjjääm resuursid jeät
leäkku âânnam loopp räjja, što tõk
le'čče ââ'nnmest puõ'tti puõlvvõõggin
še. Jee'res vuu'di ärvv le'be
pue'rruvõtt lij leämmaž töi ta'rjjeem
resuursin, mâ'te šiõgg jee'elmääddain,
kue'llcaa'žžin le'be lue'mjie'ggin.

HA'RJJTÖS 1

Digitaal'laž teä'ttmõš sä'mmlaž kulttuurpirrõõzzâst

Ânn' jâavv: Määñgsuârggsaž, historia, pirrõsmätt, biologia, liikkumuš, kiöl da ķeerjalažvuõtt

Peštmtõš: Tee'mmpei'vv le'be kuu'kkab proje'ktt

Täävtõos: Aiccâd dommpääi'k le'be -vuu'd
ji'jjesnallšemvuõdid, fi'tted oummu da pirrõõzz
vuârrvaikktõõzz â'lldpirrõõzzâst di tobddâd pääiklaž
kulttuuräär'b

Materiaal:

- Aparaatt teâðha'ñkkummuž vääras
- Vuä'mm arkiivsnimldõogg â'lldpirrõõzzâst da kaart
â'lldvuu'dest. Vuä'mm kaartid vuäitt ooccâd addrõõzzâst
vanhatkartat.fi da arkiivsnimldõoggid ouddmiârkkân
Meersažke'rjjpõõrt dommjânnamlaž arkiivi, ķe'rjjpõõrti
da museoi digitaal'laž aunstoõzzi ooccâmkääzzkõõzzâst
addrõõzzâst finna.fi di Europeana Collections – euroopplaž

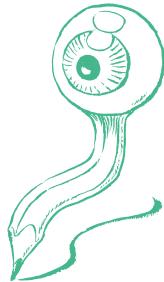
arkiivi da museoi digitaal'laž kulttuuräär'b teâtnorldõõggin

- Tuâjast vuei'tet äu'kked riikkikõskksaž teâtnorldõõggid,
mâ'te ouddmiârkkân Taarr riikk kartt-teâtkääzzkõõzz
(kartverket.no) le'be digitaal'laž museo (digitaltmuseum.no)

Tuâjj:

Tu'tk'keet da ve'rddeet vuä'mm kaartid di arkiivsnimldõõggid
mätt'tõõttjivui'm jii'jjes päi'kk-kåå'dd le'be sää'mvuu'd
kulttuurpirrõspaa'i'kin. Juõ'kk'kaž mätt'tõõtti le'be smavyjoukk
va'lljad õõut kulttuurpirrõspää'i'k, koozz sij čijlmâ'vee.
Kulttuurpirrõstäävtõõzz vuäi'tte lee'd ouddmiârkkân
tuâl'jözpaa33tõõzz, kue'stelm, joogg da mie'cc, palggâz le'be
rajjum kulttuurpirrõspää'i'k.

Oo33at lââ'ssteâd kulttuurpirrõspaa'i'kin Museokontâr
digikarttkääzzkõõzzâst (kartta.museoverkko.fi) le'be

Lââ'sstuâjj!

Se'lvvtet puärrsab
puõlvvõõgg

mooštid, mainnsid da muštloõzzid. Mainstââ'ttet ouddmiârkkân puärrsab rä'jjaid, ruâdid le'be oskkum oummid da kôöččât, mâkam pääi'k pirroõzzâst lie läppjam le'be mä'htt jee'resnallšem pääi'k lie mo'tjam ää'i'ji mie'ldd.

vä'liddkåå'ddlânji miârkteei rajjum kulttuurpirroõzzi seeidain [rky.fi](#). Harjnet tõozz, ko'st va'lljuum pääi'k lie, oo33at paa'i'kid kaartâst da sâ'jjdââ'ttet toid öhttsaž põ'mmja le'be digitaal'laž karttvuõddu.

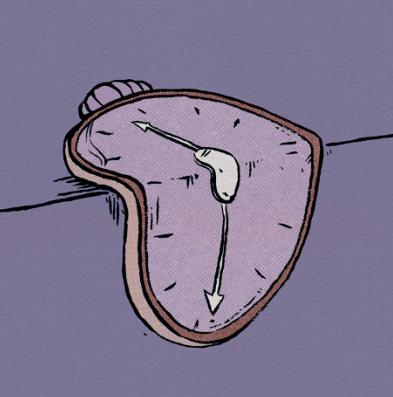
Ko juõ'kk mätt'tõõttjest le'be smavvjouukâst lij jii'jjes kulttuurpirrospäi'kk, sagstõõlât puõ'tti aa'ššin:

- Mâkam historia paa'i'kin lij?
- Mâkam âânnemjurddi paa'i'kin lie leämmaž ouddâl?
- Mâkam toi'mmjummuš paa'i'kin lij ânn'jõzää'i'j?
- Lij-a pääi'kk nâkam, što tõn jeät leäkku âannam, hâ't âânnmõõžž kiõj jie kuõsttu tõ'st?
- Mâkam mainnâz paa'i'kin lie?
- Mâkam pääi'kknõõmid kaartâst vuäitt kaunnâd? Mä'htt kioli määñgnallšemuõtt kuâsttai pääi'kknõõmin? Naba čoo'ree-a

pääi'kknõõm alggveärlaž (sää'mökiõllsaž) nõõmin?

- Mâi'd nõõm muštle â'lppirroõzzâst?
- Mâkam jõõskâs teâtt le'be teâtt õutstõõzz se'st päikka vuäitt öhttned? Mä'htt jõõskâs teâð see'rdet puõ'tti puõlvvõõggid?
- Tu'mmjet looppâst, mõõn diõtt paai'ki seeiltummuš da huõl âânnmõõš paa'i'kin lij tää'rkes. Mâkam vaar paa'i'kid lie?

Tän mâjja vuei'tet tue'jjeed digitaal'laž teä'ttmõõžž ouddmiârkkân [Google Earth](#)-kääzzkõõzzin tu'tkkee'l da aiccee'l â'lppirroõzz mättciâss le'be tee'mmpeei'v vue'ssen. Tee'mmpeei'v ää'i'j vuei'tet ooccâd lââ'ssteâd da dokumentâ'sted paa'i'ki ânn'jõž vue'jj ouddmiârkkân sniimeel' da videâ'sttee'l.

HA'RJJTÖS 2

Moošt kaartâst

Ânn' jâavv: Määjgsuârggsaž, kîõl da keerjlažvuõtt, historia, jânnamteâtt

Peštmöš: 45–90 min, tee'mmpei'vv le'be kuu'kkab proje'ktt

Täävtöš: Lââ'zzted fi'ttjõõzz kulttuurlaž

määjgnallšemvuõđâst da kulttuuridentitee'ttest, nââneed pirrõõzz lookkâmsiltõõzz

Materiaal:

- Karttvuâdd ã'lldppirrõõzzâst, A4-põ'mmailiist, karndaažž le'be vaajtõsmäinnan digitaal'laž karttvuâdd [Google My Maps](#), koon vue'i'tet tiuddeed öhttsallângi (mätt'tõõtjid pâ'cce jii'jjes versio). Kaart tuejummuš vuäitt juä'tkched jiõčânji jös haa'lad.

Tuâjj:

Tu'mmjet vuõššân õõutâst, što mâkam teâtt ã'lldppirrõs ânn se'st. Môõnnalla jee'res oummi mainnâz, historia le'be miõllkärttöö lie vue'ss pirrõõzzâst? Mä'htt täk vaikkte miõllkaartid le'be pääi'k kiõčlâsttmõ'šše?

Tän mâjja ūke'rjet jii'jjes ã'lldppirrõsse le'be dommpäikka öhttneli miõllsaž, he'rvves le'be pe'cclõs mošt koon-ne tiõttum pirrõõzzâst le'be pääi'kest. Moštööd le'be pääi'k vuäitt ouddmiârkkân lee'd kue'llsee'llem- le'be mie'cstempäi'k, jie'llemvue'jjid öhttneli pääi'k, piârri da soogg kie'ss- le'be

tä'lvvazztempäi'k le'be mii-ne aivv jee'res mooštööd puu'tteei pääi'kk.

Moošti kiõtt'tõõlmõ'šše vue'i'tet ââ'nned puõ'tti kõõččmõõžžid:

- Ko'st leät? Kuä'ss?
- Õhttu avi ūke'inn-ne?
- Mii šõõddi le'be mâkam tobdd leäi?

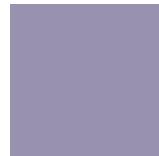
Tän mâjja mooštööd noorât vue'ssen öhttsaž moštka'rtte da tõn ta'rksõõlât õõutâst. Moštkaart vuäitt tue'jjeed digitaal'lânji še ouddmiârkkân [Google My Maps-päikka](#).

- Koid paa'i'kid moošt lie šõddâm? Pâ'cce-a mooštin miârk pirrõ'sse?
- Kook tue'jjeeli täid vaikkte? (Lij-a pääi'kk ouddm. miõlkie'ssi, maazzlö'ssti, pannmiõlstõ'tti, kaaunõõttmõõžžid suâppi, so'kke miârkteei, jie'llemvue'jji määinast tää'rkes le'be maainâsä'rbbvuõđstes ree'gḡes?)
- Lie-a nâkam pääi'k, kook lie pukid öhttsaž le'be toobdâs?
- Lie-a pääi'k, koid jie öhttâan moošt le'be mainnâz? Mõõzz nääit?
- Tu'mmjet looppâst tää'ssärvvsâžvuõđ da õõutverddsažvuõđ vue'i'nnemkuu'lm še: ūke' mainnâz kuâđđje čiõkksa le'be jie kuõsttu pirrõõzzâst?

Lââ'sstuâjj!

Mooštid vuei'tet tu'tk̕keed
õõutâst puärrsivui'm le'be
maaddârpuärrsivui'm še. Oožžat snimldööggid ouddmiârkkân
dommalbumin le'be vuä'mm snimldööggin. Pää'i'kest vuei'tet
sniimmâd še ânn'jöž poodd snimldöögg, ko'st mätt'töötti jiöčč
lij mie'ldd. Odđ da vuä'mm snimldööggivui'm vuei'tet tue'jeeed
snimldökpaaarr ve'rddööllâm vääras. Vuä'mm snimldööggid vuäitt
ooccâd še [Finnast](#) le'be [Finna Street](#) -ooccmööžž veäkka.

Vinjk!

Tobddööd sää'm-museo ne'ttcuäjtöözzid
[aanarsä'mmlain](#) da [nuörtsä'mmlain](#).

Mâkam teâd čuäjtöözz po'htte sää'mmlaž kultturäärbest? Lââ'ssen
tuâjast vuei'tet äu'kkeed [Samiske stedsnavn \(sää'm. sää'mmlaž
päi'kknoõom\)](#)-kaart, kåå'tt lij Google My Maps -noorâs sää'mvuu'd
päi'kknoõomin paai'ki alggveärlaž sää'mkiöllsaž nõõmin.

HA'RJJTÖS 3

Musiikk kue'stelm

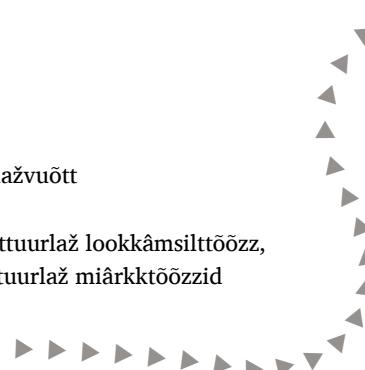
Ann'jâvv: Musikk, kïol da keerjlažvuõtt

Peštmoš: 45 min

Täävtöö: Oou'deed mätt'toõtji kulttuurlaž lookkâmsilttõözz,
sme'llkä'tted tu'lk'eed musiikk kulttuurlaž miârkktõözzid

Materialel:

- Vaalmâš laaul-listt e'tk'kõssân:

Tuâjj:

Tuâj vuei'tet tue'jjeed öhttu le'be paarin. Va'ljeet vaalmâš
le'be jiõčč norrum laaul-liistâst ööt laulli kuvddlemnalla
da analysâ'sttemnalla. Mâjnya ko lij kuvddlam laulli, juõ'kk
mätt'toõtti le'be paarr kee'rjat nu'tt ööt seeid kookkas
kee'rjtõözz le'be raajj miõllkaart, ko'st tu'mmjet ouddmiârkkân
puõ'tti kôõčmõõžžid:

- Vuäitt-a laulli sâjjdâ'tted tiöttum päikka?
- Jåâ'đet-a laull'jest tuâl'jöžää'i'jest, ânn'jöžää'i'jest avi
puõ'ttiää'i'jest?
- Mâkam maainâs laull'jest tuu miõlâst puätt õlmmsa?
- Mâkam toobdâlm laull'jest lij? Mii tõn šöddmõ'şše vaaikat?
- Ÿeän kiõččâmkuu'limest laulli mainnâz muštlet?
- Lij-a laull'jest kåâ'tt-ne saakk?
- Ÿeän haa'le'čik jue'k'ked le'be kuvddled laulli?

Čuđeh

suõm. da sää'n. Mikkäl Morottaja, Niki Rasmus čoõd. Niki Rasmus,
Tuupa Records Oy (Čuä'jteei: Amoc, Heidi Gauriloff, Niki Rasmus)

Giđdajoga báldu

suõm. da sää'n. Niillas Holmberg, suâv. Roope Mäenpää da Jussi Isokoski,
čoõd. Tuupa Records Oy (Čuä'jteei: Niillas Holmberg da Roope Mäenpää)

Luondu giella

suõm. da sää'n. Ailiu Valle, puu't. Tatu A. čoõd. Tuupa Records Oy
(Čuä'jteei: Ailiu Valle)

Muhtmin

suõm. Hildâ Lânsman, sää'n. Hildâ Lânsman, suâv. Sauli Laiho,
Teho Majamäki, čoõd. Bafe's factory (Čuä'jteei: Solju)

Määtklaz

suõm. da sää'n. Heidi Juliana Gauriloff, Niki Rasmus, Ivor Vainola
(čuä'jteei: U'lljan & Saauj Cool Band)

Muõttčâā'lm

kee'rj. Anna Lumikivi, čoõd. Tuupa Records Oy (čuä'jteei: Suõmmkar)

The Reindeer Herde` s Joik

kee'rj. Jon Henrik Fjällgren, puu't. Mattias Andréasson, čoõd.
Sony Music Entertainment Sweden (čuä'jteei: Jon Henrik Fjällgren)

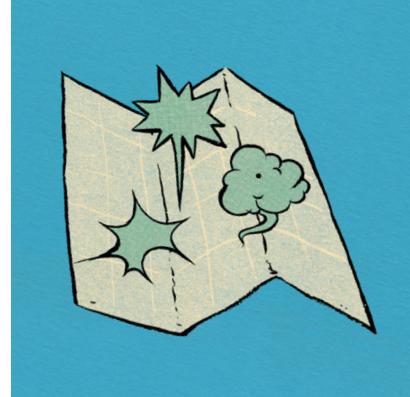
We Are Still Here

suõm. da sää'n. Sofia Jannok, puu't. Sofia Jannok da Henrik Oja čoõd.:
Songs To Arvas (Čuä'jteei: Sofia Jannok)

Vinkk!

Tobddõõd Oktavuohta.com
-seiddõõzz sâ'mmlaž
[musikkä'rbbvuõ'tte mätt'tummest](#) di nuõrttsä'mmlai
Leu'dd-musikkä'rbbvuõ'tte Sâ'mmlaž Musikkakatemia
[ne'tseeidain](#). Lââ'issen tobddõõd raajjivuõiggâdvuõdi
âânnmõ'şše mätt'tummest Operight.fi-seeid [Taarbšet-a](#)
[musiikk čuä'jummša mättčiâssâst lââ'vid?](#) -kôõčmõ'şše.

HA'RJJTÖS 4

Jiõnnkue'stelmkartt

Ann'jâavv: Musikk, historia, pirrōsmätt

Pešttmôš: 45–90 min

Täävtöš: Sme'llkâ'tted pirrōözz da kulttuur lookkâmsillettöözz ooudummä, älsmâ'tted â'lldppirrōözz aiccmô'sše di kulttuur da pirrōözz kôskksaž vuârrvaikkummuž tu'mmjummä

Materiaal:

- Te'lfon le'be jee'res aparatt, koin vuäitt jiönted
- Vaalmâš digitaal'laž karttvuâd

Tuâjj:

Måkam jiönin jii'jes â'lldppirrōözz jiõnnkue'stelm šâdd? Tobdstööđât ööutâst Suomen Akustisen Ekologian Seura tuô'll'jam jiõnnkue'stlmid addröözzâst kartta.anaimaisemat.fi.

Va'lljeet kartta.anaimaisemat.fi -ne'ttseeidain ööut ä'sšvuu'd jii'jes jou'kkie da jiöntet škooul le'be domm â'lldppirrōözzâst

ä'sšvouudda suåppi čuäjtöözz. Tän mânja jiõnnčuäjtöözzid lââ'zztet ne'ttseeidaid da sagstöölât ööutsââ'jest jiõnnkue'stlmin. Vuä'ppöözz jiõnnčuäjtöözz lââ'zztummä kâunn'je ne'ttseeidain.

Sagstööllmôöžz tuärjan vuäitt âânned ouddmiârkkân puö'tti kôöčmôöžzid:

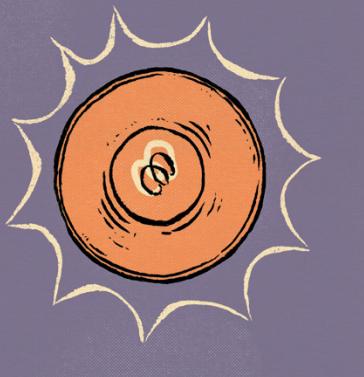
- Måkam jiön â'lldppirrōözzâst käu'nje?
- Mii jiönn lij iimâž, miölkie'ssi, pöölteei, miõllsaž le'be moočâd?
- Mõök jiõnnkue'stelm jiõnin lie ouummi tue'jjeem, mõök luâđ tue'jjeem?
- Mõök tij jiöntam jiöni kääivain lie šöddâm vuõsshân, mõök mââimösâñ? Mõök tue'jjeei lie vaikktam šöddâmjä'rjstö'sse?
- Måkam lij "jiönte'mes" pirrös?
- Lie-a jiön mottjam â'lldppirrōözzâst da jõs lie, mä'hht da mõözz?

Viñkk!

Vuäitak tobddööttâd še Lää'ddjânnam
maai'lmä'rbbpaai'ki öhhttöözz seeidain

Merenkurkku suâllöögg di Verla muõrkaa'kkempää'k da assâspõ'mmaifabrikk
jiõnnkue'stlmid addröözzâst: maailmanperinto.fi/materiaali di Aanar kââ'dd
ke'rijpöört noorrâm njäämlmaž ä'rbbarkii've [Mainnisi Aanra](http://Mainnisi.Aanra)

HA'RJITÖS 6

Ķeeu'nik da čuõv – čuõvvčeäppõstuâjji pirrõõzzâst

Ānn' jāāvv: Karttčeäppōs, pirrõsmätt, musikk, historia, ouddpeâmm da vuõssmätt'tōs

Pešttmōš: Tee'mmpei'vv le'be kuu'kkab proje'ktt

Täävtōs: Vuäpast pāi'kk-kiöčlåsttmõõžz esteettlaž aiccmõ'šše da tu'lkkummša, ha'rjan me'ttkää'v aiccmõõžz da pirrõõzz lookkâmsilttõõzz, vuäpast mätt'tõõttjid kreevsõsvuõ'tte da jiöčcõõlmtummša

Materiaal:

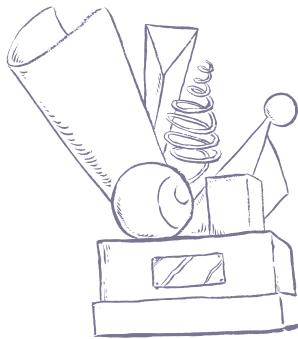
- Jõnn oolâz le'be kuâstlvõs sää'vesk
- Bluetooth-sääigan (va'lljeemväärлаž)
- Jee'res hää'mm (kââ'rvtem)elemee'nt, mâ'te mie'lkkpuurk, kuällpuurk, nuu'žničpõmmairuull dno.
- Jee'res čiõlgg hää'mm materiaal, tä'vver da hää'mm, mâ'te pääll, u'cc figuur le'be jee'res rekvisiitt
- Luâdast käu'nnjam materiaal, mâ'te kie'dj, paaccič, påå'd ååu's le'be lõõst

- Jee'res eunnsa da šoora čuõv, mâ'te kårmmanläämpa, led-čuõv, rosttovčuõv, raajjâmčuõv, jue'lõgläämpa dno.
- Folio, sellafaan (jee'res eeu'nin še) jee'res čuõv pe'lkkki materiaal lââ'ssfee'kti, mâ'te liikkummuž šõõddtummša
- Pue'rmõs puådõ'sse peäss öhttee'l õõut jõnn čuõval'gge jee'res šoora čuõvaalgid

Tuâjji:

Tee'mmpeivva suåppi tuâjast čiŋlmõõvât jii'jjes dommpäikka da â'liddpirrõ'sse čuõvvčeäppõstue'jjõõzz veäkka. Ouddtuâjjan sagstõõlât da tu'mmjet õõutâst, mâkam aiccmõõžzid jii'jjes â'liddpirrõõzzâst vuäitt tue'jjeed. Mâkkmen jii'jjes pāi'kk-kâ'dd le'be rää'kkes kue'stelm tobdd, kuâsttai le'be kollai?

Ouddtuâjjan juõ'kk'kaž pohtt dâåma le'be â'liddpirrõõzzâst kaunnum õõut tää'rkes tä'vver. Tä'vver vuäitt lee'd ouddmiârkkân pâ'kk-kopp, ū'keä'dõḡ dommsee'lllast le'be mii-ne

jee'res jiõccses tää'rkes. Tee'mmpeei'v aalgâst sagstõõlât podd aiccmõõžin u'cc jouokin. Tä'vvrid vuei'tet äu'kkeed še jiõčč tuâjj vue'ssen.

Tee'mmpeei'v äai'j plaaneet da raajât sää'vešk tuâkkka jii'jjes â'lldppirrõözz, kue'stirma le'be pä'i'kk-kåå'dd čuä'jteei tuejjõözz. Tuejjõözz puu'ttet ou'dde aunnâz nuu'bb peälla jee'res čuõvaalgivui'm keeu'nikteattertekniikk äu'kkee'l. Reâuggam poodd ūičlet, mä'htt jee'res čuõvaalg reagâ'stte jee'resnallšem materiaalid, čuõvid, hää'mid da likkõõzzid.

Tuejjõsse vuei'tet öhttede jee'res mätt'tem-materiaal tuâjaid, mâ'te Musiikk kue'stelm le'be Jiõnnkue'stelmkartt -ha'rjjtõözz. Te'l tuejjõözzâst vuä'žat määringaaiclaž. Tuejjõözz vuei'tet videâ'stted le'be sniimmâd proje'ktipeei'v mâijnja. Digitaal'laž tuejjõözz vuei'tet laaddâd ouddmiârkkân škooul ne'ttseeidaid le'be škooul YouTube -kanaa'le. Tuejjõözz vuei'tet tue'jjeed obb mätt'tõõtijouokin õõutsââ'jest le'be juâkkõõttâd

smavvjooukid. Te'l lopp-puåđõssân šâ'dde jee'resnallšem jälstemvuu'd, kue'stelm le'be pirrõözz.

Vin̄kk!

Tuâjast vuei'tet äu'kkeed dommpää'i'kest käunn'jam snimldõõggid tuejjõözz tu'tkõeempooddâst. U'cc päärnaivui'm ha'rjjtõözzâst vuei'tet tue'jjeed mainnâz muštlee'l. Te'l vuässõõđi muštgle vuä'nkös mainnsid šõddâm tuejjõözzâst – kii pirrõözzâst jäälast? Mii pirrõözzâst šâdd? Vuõrâs ooumaž kee'rjat mainnâz da looppâst töid looggât õõutâst jiõnne sagstõõlee'l.

HA'RJJTÖS 5

Muu ä'rbb

Ann'i jâavv: Kîöl da keerjlažvuõtt, jânnamteâtt, karttčeäppös, musikk, öhtsažkå' ddmätt, ougglosmätt'tös

Pešttmôš: 60–90 min

Täävtös: Pu'htted jie'lli kulttuuräär'rb kuâsttjemnalla da kie'ssed mätt'töötji miölid tõn årra, nââneed mätt'töötji kulttuurlaž määgnallšemvuõđ tobddmõõž da kulttuurlaž pirrõõzz lookkâmsilttõõzz

Materiaal:

Mobiilaparatt, koin vuäitt fi'lmm jed videoid

Tuâjj:

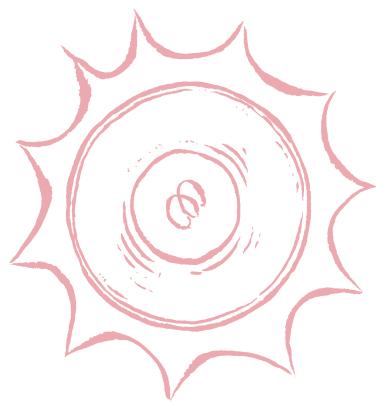
Ha'rjjtõõzzâst âlددnet pääiklažvuõđ da mätt'töötji jii'jjes kulttuuräär'rb sosiaal'laž media pää'č. Tobddõõđât vuõssân ä'ssvoudda kîoččee'l čuajtemvideoid nuõri jie'lli kulttuuräär'best [Lää'ddjânnam Kulttuurä'rbbpeâmm sie'br](#) [YouTube-kanaalâst](#) le'be kîoččee'l Sää'mtee'gg seeidain [sää'mkioli sää'mstee'ji čuajtõõttâmvideoid](#). Lââ'ssen vuei'tet tobddõõttâd mätt'töötjivui'm si'jjid miöllsaž sosiaal'laž media vaikktee'jid di sagstõöllâd, mâkam kulttuuräär'rb somevaikktee vää'lte?

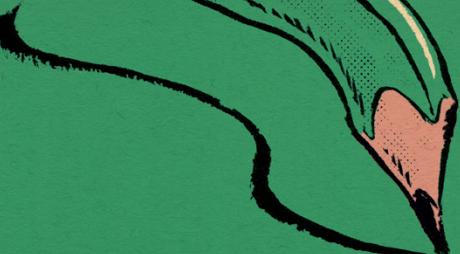
Videoi vuâđald vuei'tet tu'mmjed ouddmiârkkân puõ'tti kooččmõõžid:

- Mii lij tu'nne tää'rkes ä'rbb? Mõõzz?
- Mâkam ää'rbb juâggak taaurõõživui'm le'be jee'res õoldâs oummivui'm? Mâkam ä'rbb õhttad ti'jjid?
- Mõõzz kulttuuräär'rb lij tää'rkes seeilted da ruõkkâd?
- Mâkam rool kîolâst lij ää'rbb vue'ssen? Sagstõõlmõõž alttee'jen vuei'tet tobddõõttâd musikknek [Ailu Valle mainstâttmõõšse](#) ää'sšest

Ķiottkee'rjet da fi'lmmjet öhhtu le'be u'cc jooukin čuajtõõllâmvideo jii'jjes kulttuuräär'best. Video vuä'i'tte lee'd vuä'niķ, mâtam minuutt kookksa (2–4 min) da tõk vuä'i'tte lee'd jee'resnallšem šlaajses – njui'čkeet ä'stobddi roo'le, čuajtõõlât jie'lli ä'rbbvuõđ maatkcheei vuei'nnemkuu'l mest le'be tue'jeet humoristlaž vuä'nkõs odđâz jii'jjes jie'lli ää'rbest.

Kâččmõõž vuäitt tue'jeed jii'jjes someprofilin le'be raajee'klaa'sse öhtsaž someprofil ouddmiârkkân TikTok, Instagram le'be jee'res sosiaal'laž media päikka. Looppâst videoid vuei'tet jue'čked hastagin #muuarbb. Vaajtõsmäinnan videoid vuei'tet lââ'zzted klaass öhttsaž kattum sosiaal'laž media vuõđdu. Te'l video lie tâ'čk kla'sse vuei'nnemnalla.

Muu kulttuurpirrōs da -ä'rbb lij mätt'tem-materiaal, kåå'tt âann se'st 6 jee'resnallšem ha'rjjtõözz sä'mmlaž kulttuurää'rbs da kulttuurpirrōözz mättjummša. Materiaal siiskâzlaž tee'm tue'rjee mätt'tööttji kulttuurää'rbs da kulttuurpirrōözz määñgnallšemvuõd tobdstummuž, nâânee kulttuuridentitee'tt ouddnummuž di ouudee kulttuurpirrōözz lookkâmsilttõözz. Õõlmtõözz täävtõssân lij älsmâ'tted u'čtee'lid di šoddee'jid vä'llded kulttuurää'rbs- da kulttuurpirrōs-šöddummuž mätt'tummuž vue'ssen. Mätt'tem-materiaal vuei'tet äu'kkeeed jee'resnallšem mätt'temjouukivui'm da suåvted hie'lkeld vue'ssen ouddpiömmu le'be kiöllpie'sstoi'mmjummša še.

**KAIKKIEN
KAUPUNKI!**

